

Együttműködés felsőfokon

A Debreceni Egyetem BTK Nevelés- és Művelődéstudományi Intézetének, Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszéke és a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Igazgatósága közötti szakmai együttműködés előzményének tekinthető az a kutatási program, amelyet az egykori megyei közművelődési feladatellátó intézmény és az egyetem valósított meg 2003 és 2005 között.

Az együttműködés keretében két település szociológiai vizsgálata valósult meg, amelyek közül az első a Hajdú-Bihar megyei, román nemzetiségek által is lakott települések – különös tekintettel Körösszegapátira – identitásának, hagyományörzésének sajátosságaira fókuszált. A másik vizsgálat eredményeit és módszertanát A roma közművelődésért címmel foglalták össze a partnerek. A kötet fontos segédanyaggá vált mind az egyetemi oktatásban, mind a közművelődés gyakorlatában, mert az abban található dokumentumelemzés, a mélyinterjúk készítésének módszertana, illetve a kérdőívészés céljának, folyamatának leírása hatékonyan tudja segíteni mindkét terület tevékenységét. A kutatás során alkalmazott módszerek, az azok használatával elérni kívánt célok meghatározása máig példaértékűek és aktuálisak.

A Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Igazgatósá-

ga és az egyetem együttműködése folyamatos és rendszeres, amelyet tovább erősít az egyetemi oktatók és az igazgatóság munkatársai között meglévő személyes ismeretség és jó kapcsolat. A sokrétű és színes kapcsolatrendszerből több együttműködési területet is kiemelkedik, amelyekben közös, hogy közelebb hozzák az egyetemi képzésben résztvevőket a közművelődés napi gyakorlatához. Ezáltal már az egyetemi képzés alatt a hallgatók megismernek szakmai innovációkat, jó gyakorlatokat, és részeseivé válnak olyan fejlesztéseknek, folyamatoknak, amelyek tovább mélyítik tudásukat és erősítik elköteleződésüket a közösségi művelődés iránt.

A Nemzeti Művelődési Intézet a „Művelődő közösségek az Alföldön” (EFOP-3.7.3-16-00149) projektjének keretében, a Debreceni Egyetemen együttműködve Közművelődési mentorok tanfolyamot indított részben a Debreceni Egyetemen és részben a Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóságon. Az egyetemi hallgatók számára olyan gyakorlatorientált kurzus valósult meg 2019-ben és 2020-ban, amelyben a hallgatók megismerkedtek a közösségi művelődés fogalmával, gyakorlatával, a művelődő közösségek típusaival, valamint a közösségi művelődés során alkalmazott módszerekkel. A program lehetőséget teremtett a részletesen megismert módszerek gyakorlatban

történő alkalmazására. A kurzus a művelődő közösségek társadalmi, gazdasági szerepét, a települések életében betöltött funkcióikat, de főként a módszereket mutatta be.

A hallgatók szempontsört, útmutatót, módszertani leírásokat kaptak az igazgatóságtól, ezek használatával dolgoztak a terepen. A kurzus első felében a témához kapcsolódó korábbi ismeretek rendszerezése és a közösségi művelődés alapfogalmainak megbeszélése történt. Kiemelt téma volt a művelődő közösségek formáinak megismerése (alkotó művelődő közösség, amatőr művészeti csoport), ezek megjelenése a hazai közművelődési intézményrendszerben. A következő alkalommal a hallgatók a művelődő közösségeknek a helyi társadalomra gyakorolt szerepét és hatását ismerhették meg. Kiemelten foglalkoztak a művelődő közösségek szerepével, jelentőségével a helyi értékek feltárásában. Megismerték a Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság gyakorlatából az újratanítás és a visszatanítás jelentőségét, valamint a különböző közösségfeltáró, közösségfejlesztő módszereket. A következő foglalkozásokon a fejlesztő és a mentori szerep sajátosságairól volt szó. A hallgatók ezt követően terepmunkán vettek részt, amelyen a megismert módszereket a gyakorlatban is alkalmazták. A bemutatott öt településfeltáró, közösség-

1. kép: Faluséta bemutató 2. évfolyamos közösségszervezés szakos hallgatók kurzusán

fejlesztő módszer közül zömmel a Faluséta módszert választották, és készítettek közösségépítő és értékfeltáró szemléletű faluséta programokat. (1. kép)

A Debreceni Egyetemen 2019. október 21-én került sor a Falusétával a településfejlesztésért címmel meghirdetett eseményre, amelyben a hallgatók a program iránt érdeklődők számára bemutattak néhány faluséta programot. A rendezvényen a hallgatók mellett közművelődési szakemberek és településvezetők is megjelentek. A résztvevőket Dr. Juhász Erika tanszékvezető, főiskolai docens köszöntötte, aki bemutatta a kezdeményezést, az egyetem és a Nemzeti Művelődési Intézet együttműködését, valamint a kurzus összefoglaló füzetét. Jómagam megyei igazgatóként a faluséta módszer kialakításáról, a módszerről és mindezek jelentőségéről tartottam ismertetőt. A résztvevők az alábbi faluséta programokat tekinthették meg: Földes – Joó Patrícia, Hadházi Rita III. évfolyam közösségszervezés szak, Hajdúszoboszló – Szász Anna, Óvári Anna III. évfolyam közösségszervezés szak, Püspökladány – Nagy Boglárka

III. évfolyam történelem-közösségi művelődés tanára, Vámospércs – Csillag Anikó III. évfolyam magyar-közösségi művelődés tanára, Antal Szabolcs III. évfolyam közösségszervezés szak. A program utolsó szakaszában Jeneiné Dr. Egri Izabella Földes község polgármestere, Ménes Andrea Vámospércs város polgármestere, valamint Tányér József, a Püspökladányi Tájé-

koztatási Központ vezetője osztotta meg a gondolatait a jelenlévőkkel. A kurzus 2020-ban is folytatódott, az előző év tapasztalatainak felhasználásával, a bemutatott és választható közösségépítő módszerek számának bővítésével. (2. kép)

A kurzus népszerűnek bizonyult, amihez bizonyára hozzájárult az is, hogy a közösségszervezés szakos hallgatók közül egyre többen végzik gyakorlatukat a megyei igazgatóságon. A hallgatók az intézet Szakmafejlesztési Igazgatósága által összeállított terv szerint ismerik meg az igazgatóság munkájának szakterületeit és tevékenységi köreit. Az igazgatóság munkatársai ennek a menetrendnek az alkalmazásával elősegítik, hogy a hallgatók a közösségi művelődés legfontosabb területeiről élményeket, ismereteket szerezzenek az adminisztrációs feladatoktól a projektervezésen át a közösségi tervezésig. Örömmel vesznek részt az igazgatóság projektjeihez kapcsolódó előkészítő feladatokban, szívesen jönnek terepre, ahol részesei lehetnek az éppen zajló közösségépítési vagy mentorálási folyamatoknak. Az igazgatóság munkájára jellemző a

2. kép: A Faluséta közös kötet bemutatása a Debreceni Egyetemen

3. kép: A hallgatók munkájának elismerése

gyakori mintavétel, a feltáró kutatás, amelyek rendszerint interjúkkal, kérdőívekkel történik. A hallgatók munkájukkal, elkötelezettségükkel, innovatív szemléletükkel hasznos segítséget jelentenek az igazgatóság sokszínű munkájában az interjúk feldolgozásától a közösségi tevékenységek megvalósításáig szinte minden területen. (3. kép)

Fontos együttműködési terület a Debreceni Egyetem felsőfokú szakirányú képzéseinek népszerűsítésért végzett közös tevékenység. A megye középiskoláiban a megyei igazgatóság munkatársai bemutatták a Nemzeti Művelődési Intézetet és annak sokszínű tevékenységét, országos és helyi programjait. Beszéltek a közművelődési szakma változásáról, fejlődéséről, a közösségi művelődés szerepéről, fontosságáról. Dr. Juhász Erika szakmafejlesztési igazgató, a Debreceni Egyetem tanszékvezetője által összeállított diasorozattal a közösség-szervezés egyetemi alapszakot, a megújult képzést és annak a PhD fokozat megszerzéséig terjedő, teljes rendszerét népszerűsítették. Ismertették a tantárgyakat, a szakirányokat, azok tartalmát és az elhelyezkedési lehetőségeket. Ennek kapcsán közérthető

nyelven, a fiatalok érdeklődésének megfelelően beszéltek az 1997. évi CXL. törvény módosításairól is. A tanulók hallhattak a gyakorló helyekről, lehetőségekről, illetve az egyetemi diákélet színes programjairól is, a szakterekről és szakestekről, amelyeket szakmai feladatként maguk a fiatalok szerveznek. A szakról és a szakmáról történő beszélgetés zárásaként a diákok megnézhatték a közösség-szervező szakhoz kedvet csináló, egyetemis-

tákról egyetemistákkal forgatott kisfilmet. A népszerűsítő alkalmak fontos résztvevői az éppen az igazgatóságon gyakorlatukat töltő egyetemi hallgatók, akik közvetlenül tudnak beszélni a felsőfokú oktatásban szerzett élményeiről. (4. kép)

A Nemzeti Művelődési Intézet 2017-től az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával elektronikus tananyagokat készített, amelyek létrehozásával elő kívánja segíteni a képzések tanulási folyamatait, így létrehozta a „Tudástár a közösségi művelődésben” sorozatot. A kötetek a közösségi művelődés fontos szakterületeiről adnak elméleti ismereteket, mutatnak be esetpéldákat és közölnek az oktatásban és a közösségépítésben is hasznosítható gyakorlatokat. A tananyagok jól hasznosíthatók a szakemberképzés különböző szintjein: a középfokú és felsőfokú OKJ-s szakmai képzésektől a felsőoktatás közösség-szervezés BA, közösségi művelődés tanári MA és kulturális mediáció MA szakjain át a szakmai továbbképzésekig és az önképzésig egyaránt. A köteteket szerzőpárosok jegyzik, akik közül az egyik a felsőoktatásban dolgozó

4. kép: Szaknépszerűsítés középiskolákban

oktató, míg a másik gyakorló közművelődési szakember. A sorozat kilencedik kötetét, *Mentorok a közösségi művelődésben és az amatőr művészeti mozgalomban* címmel Dr. Márkus Edina, a Debreceni Egyetem oktatója és Angyal László megyei igazgató írta.

A Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Intézetének Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszékének törekvése, hogy az egyetemi felsőfokú képzésbe óraadóként bevonja a gyakorló közművelődési szakembereket, akik gyakorlati tapasztalataikkal tudnak hozzájárulni a képzési tartalmak gazdagításához. A kulturális mediáció MA szak 2020/2021 I. félévében az I. és II. évfolyamos hallgatók számára indult a *Közösségi művelődés tevékenységrendszere I.* című kurzus. A kurzus vendégoktatója a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei igazgatója, aki elsősorban a

5. kép: Angyal László „A közösségi művelődés módszertana” kurzus vendégoktatójaként

közművelődési intézmények szolgáltatásrendszerével és az ehhez kapcsolódó szolgáltatási tervvel kapcsolatban osztja meg tapasztalatait, és készíti fel a hallgatókat a

helyi lakosság és a közösségek bevonásával megvalósuló intézményi szolgáltatás-fejlesztésre és közösségi tevékenységek megvalósítására. (5. kép)

ANGYAL LÁSZLÓ Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen végzett történelem-népművelés szakon. 1989-től 2000-ig a debreceni Kölcsey Ferenc Megyei és Városi Művelődési Központ művészeti-módszertani előadója, majd megyei módszertani osztályvezetője. 2000-től a Kölcsey Ferenc Megyei Közművelődési Intézet munkatársa, 2005-től igazgatóhelyettese. 2007 óta a Grafikusművészek Ajtói Dürer Egyesületének szervező titkára. Wlassics- és Bessenyei-díjas közművelődési szakember, a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóságának igazgatója.